

Programmatoelichting

In het programma '**Heen naar de Natuur**' wordt de verhouding tussen de mens en de natuur gethematiseerd. Is de natuur anno 2022 nog steeds een toevluchtsoord, waarin wij schuilen kunnen? De romantische composities op het programma suggereren dit. Maar kunnen we deze idylle nog leven? Want de mens zelf is bij uitstek verwoester van de natuur geworden.

Wij – onszelf als het ware buiten de natuur plaatsend – pakken met onze technologische middelen wat we pakken kunnen zonder ons te bekommeren om de gevolgen voor het grotere ecosysteem. Schuilen in de natuur zou derhalve betekenen: schuilen in onze eigen catastrofe. Om de natuur nog als plek te zien waar de ziel thuis kan komen zouden wij misschien beter de natuur met rust laten, en ons heil zoeken in menselijke producten als kunst en technologie? Want, gesteld dat wij het typische overweldigende, harmonieuze gevoel nodig hebben dat we in de natuur vinden, kunnen wij kunst en technologie dan zo inrichten dat ze samen, en uiteindelijk tezamen met de natuur, deze functie op zich nemen?

In deze concertreeks staan muziekstukken centraal die telkens een ander aspect van de verhouding tussen mens en natuur tot expressie brengen.

Componist en dichter **Micha Hamel** schrijft een aantal dichterlijke teksten die reflecteren op het ongelofelijk lastige probleem, hoe wij de natuur opnieuw kunnen waarderen als iets waar wij zelf deel van uitmaken, en hoe muziek en poëzie gidsen kunnen zijn in dit proces.

De bekende actrice **Lidewij Mahler** draagt deze teksten voor. De muziekstukken worden zo op originele wijze met elkaar verbonden en in perspectief gezet, en geven een hedendaagse visie op een verrassende en hoopvolle rol voor de mens in zijn omgeving.

Het programma duurt ± 75 minuten en is zonder pauze.

Programma

Darius Milhaud (1892-1974)

La cheminée du roi René opus 205 (1939)
fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Uit symfonie no. 6 opus 68 (Pastorale): deel 1, allegro ma non troppo. *Arr. Micha Hamel*
fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Carl Reinecke (1824-1910)

Uit Trio opus 274: Ein Märchen: andante
klarinet-hoorn-piano

Charles Koechlin (1867-1950)

Deux Nocturnes: Venise en Dans la Forêt
fluit-hoorn-piano

Felix Mendelssohn (1809-1847)

Uit Midsummer Night's Dream: Scherzo
fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn

Benjamin Britten (1913-1976)

Uit Six Metamorphoses opus 49: Pan (1951)
hobo solo

Micha Hamel (b. 1970)

Cantilene
fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Uit symfonie no.6 opus 68 (Pastorale): deel 4, allegro (*Arr Micha Hamel*)
fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Gordon Jacob (1895-1984)

Uit zijn Sextet: Elegiac Prelude
fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Micha Hamel (1970) is componist, dichter en theatermaker. Zijn concertmuziek werd uitgevoerd door vrijwel alle belangrijke Nederlandse orkesten en ensembles. In 2008 toerde zijn tragische operette Snow White (Nederlandse Reisopera) met veel succes door het land. In 2012 was hij 'Componist in focus' op het Holland Festival, waarvoor hij twee avondvullende werken componeerde: een Requiem, en een interdisciplinaire voorstelling geïnspireerd op het schilderij De Rode Kimono van Breitner. Als maker bij theatergroep Orkater componeerde, bewerkte en schreef hij het avondvullende melodrama Een pure formaliteit (2014), en Het Zwarte Raam (2021). Zijn opera Caruso a Cuba (De Nationale Opera, 2019) werd door de nationale en internationale pers geprezen.

Hij publiceerde vijf dichtbundels bij uitgeverij AtlasContact, waarvan 'Toen het moest' (2017) de recentste is. Ook maakt hij samen met animatiekunstenaar Demian Albers poëtische ervaringen voor Virtual Reality die op vele internationale festivals te zien zijn.

Aan Hogeschool Codarts Rotterdam deed hij onderzoek naar nieuwe ontwikkelingen in de concertpraktijk en schreef daarover het boek Speelruimte voor klassieke muziek in de 21ste eeuw. Daarna onderzocht hij of games geschikt zijn om het publiek op een kwalitatieve manier te betrekken bij klassieke muziek. Sinds 2015 is hij lid van de Akademie van Kunsten van de KNAW, waar hij voorzitter van het tracé Kunst en Wetenschap is.

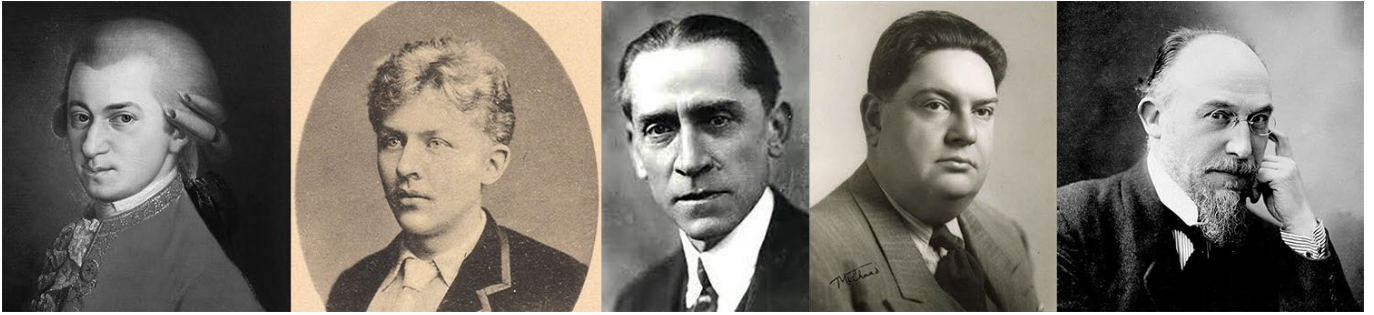
Lidewij Mahler studeerde in 2006 af aan de Amsterdamse Toneelschool en Kleinkunstacademie. Daarvoor studeerde ze een jaar op De Kleine Academie te Brussel, waar ze lessen volgde van o.a. Luc de Smet en Karel Maria de Boek.

Sindsdien is zij werkzaam als allround actrice voor zowel film en tv als theater en muziektheater. Onder het grote publiek werd ze vooral bekend door haar rol in Moordvrouw en GTST. Haar rol als Ankie in de film Flirt leverde haar een nominatie op voor een Gouden Kalf.

Lidewij speelt en schrijft, speelt cello en zingt. Haar liefde voor muziek en musici leidde al meermaals tot sprankelende samenwerkingen, o.a. met het Gelders orkest, ensemble Cameleon, De Nederlandse Opera en Club Classique.

Tijdens de lockdown van 2021 produceerde en speelde ze samen met actrice Julia vd Vlugt de voorstelling Zwanensprong in regie van Ko vd Bosch, die werd verfilmd voor de NTR onder de titel Zwanensprong. Met Micha Hamel werkte ze ook al eerder samen in de voorstelling Luistermutant 2021 op het Holland Festival.

Van links naar rechts: Wolfgang Amadeus Mozart, Jan Brandts Buys, Marie Joseph Canteloube, Darius Milhaud en Erik Satie

Air du Poète

Ch'io mi scordi di te? ... Non temer, amato bene is een concertaria van **Wolfgang Amadeus Mozart** voor sopraan, piano obbligato en orkest, gecomponeerd in december 1786 in Wenen. Het wordt vaak beschouwd als een van zijn grootste composities in dit genre. Mozart schreef de Concert Aria voor de sopraan Nancy Storace tijdens haar bezoek aan Wenen.

Niemand minder dan Alfred Einstein merkte over dit werk op op: 'Mozart heeft er zijn hele ziel in gelegd... Ik heb de indruk dat hij de herinnering aan Nancy's stem wilde bewaren. De Concert Aria is vol warmte en tederheid. In de pianopartij wilde hij haar een herinnering nalaten aan de diepte van zijn gevoel voor haar.'

Twee jaar eerder componeerde Mozart in maart 1784 het Kwintet KV 452 voor piano en blazers. In werk ging in april van hetzelfde jaar in première in het Keizerlijk en Koninklijk Hof Theater in Wenen. Kort na de première schreef Mozart aan zijn vader dat 'ik het zelf beschouw als het beste wat ik in mijn leven heb geschreven.'

KV 452 heeft voor veel componisten na hem als voorbeeld gediend voor hun werken in dit genre.

Jan Brandts Buys werd geboren in Zutphen en vertrok al op jonge leeftijd naar Frankfurt en later naar Wenen voor zijn muzikale opleiding. Hij werd daar de meest succesvolle Nederlandse componist in het buitenland. In zijn *Drei Leider* toont hij zijn muzikale meesterschap.

De Fransman **Marie-Joseph Canteloube** had reeds als kleuter pianoles. Canteloube was 22 jaar toen hij professioneel muziekonderwijs ging volgen bij de componist Vincent d'Indy.

Een belangrijke muziekprijs ontving hij voor de opera *Le Mas* waarvan hij zelf het libretto schreef in het dialect van de Auvergne. Auvergne, een regio in het zuidelijk centrum van Frankrijk is bekend om zijn muzikale cultuur, met name het volkslied en volksdans. Canteloube had zijn hart verpand aan deze streek. Hij componeerde en arrangeerde tientallen volksliedjes van de plattelandsbevolking.

Zijn bekendste werk is *Chants d'Auvergne* voor zangstem en orkest. Dit stuk is zijn levenswerk geworden en tevens zijn meest populaire compositie. Het behandelt het volkslied, het mooie landschap en de boerenbevolking zelf.

Ekaterina en het Hexagon Ensemble voeren zeven van deze liederen in een bewerking van David Walter, een Frans musicus die zelf afkomstig is uit de Auvergne.

Zijn suite *La cheminée du roi René* schreef **Darius Milhaud** in een neoklassieke stijl. Het werk was bedoeld voor de film '*Calvacade d'amour*', een film van Raymond Bernard waaraan ook Arthur Honegger en Roger Désormière bijdragen leverden. Deze suite is een klinkend eerbetoon aan het adres van René d'Anjou, Graaf van Provence waarvan het hof zich bevond in Aix en Provence, de geboorteplaats van Milhaud. De

Provence is een streek die Milhaud tot zijn laatste snik aan het hart gebakken was en waarvan de mediterrane 'couleur locale' tot in de diepste vezels van zijn muziek is doordrongen.

La Diva de l'Empire is, net als Je te veux en de Ludions, een echt cabaretlied. **Erik Satie** voelde zich in cabaret de Folies Bergère als een vis in het water en de neerslag daarvan is terug te vinden in La Diva: onder een grote hoed met struisvogelveren gaat de Diva van de Folies Bergère schuil, zij windt elke man om haar vingers. Ook Je te veux vindt zijn oorsprong in zijn liefde voor het uitgaansleven. Je te veux is een pracht van een kroeglied, gegoten in de vorm van een verleidelijke wals van een bij uitstek zinnenprikkelend karakter. Ludions is een liedcyclus, gecomponeerd in 1923 en gebaseerd op vijf absurdistische gedichten van Léon-Paul Fargue. Het werd zijn laatste vocale werk.

Programma

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Concert Aria KV 505 'Ch'io mi scordi te?... Non temer, amato bene' (1786) (arr. Arie Boers)
sopraan-fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Kwintet KV 452 in Es groot (1784)

-largo-allegro moderato

-largetto

-Rondo. Allegretto

hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Jan Brandts Buys (1868-1933)

Drei Lieder opus 20 (1911)

-Nachtruf

-Abendständchen

-Brautfahrt

sopraan-fluit-piano

Pauze

Marie-Joseph Canteloube (1879-1957)

Uit: Chants d'Auvergne (1923-1930/1955) (arr. David Walter)

-Au près de ma blonde

-La délaissée

-Obal din lou Limousin

-Baïlero

-Au pré de la rose

-Pastourelle

-La fileuse

sopraan-fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Darius Milhaud (1892-1974)

La cheminée du roi René opus 205 (1939)

-Cortège

-Aubade

-Jongleurs

-La maousinglade

-Joutes sur l'Arc
-Chasse à Valabre
-Madrigal nocturne

fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn

Erik Satie (1866-1925)

Ludions (1923) (arr. Arie Boers)

-Air de Rat

-Spleen

-La Grénoille américaine

-Air du poète

-Chanson de Chat

sopraan-fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Je te veux (1897) (arr. David Walter)

La Diva de L'Empire (1904) (arr. Arie Boers)

sopraan-fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Ekaterina Levental

Ekaterina Levental werd geboren in Tasjkent, de hoofdstad van Oezbekistan, een republiek in de voormalige Sovjet-Unie. Zij studeerde zang aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag en harp aan de Conservatoria van Enschede, Detmold (Duitsland) en Rotterdam. Voor beide behaalde zij het cum laude haar masterdiploma.

Ekaterina maakt op dit moment carrière als operazangeres en theaterperformer. Zij werkt mee aan de producties van verschillende operahuizen en muziektheatergezelschappen en maakt eigen theaterproducties waarin zij haar talenten en mogelijkheden combineert.

Samen met Hexagon-pianist Frank Peters is zij één van de initiators van het Medtner Project, een meerjarig project waarin alle liederen van de Russische componist Nikolai Medtner (1880-1951) worden opgenomen.

De eerste CD 'Incantation' won in september 2021 de belangrijkste Russische muziekprijs 'The Pure Sound Award'.

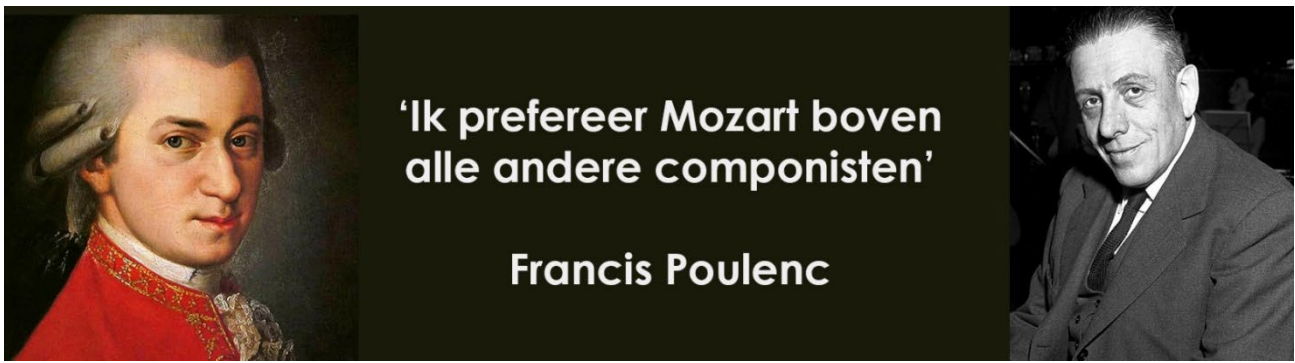
Samen met Chris Koolmees ontwikkelt Ekaterina onder de naam LEKS Compagnie diverse muziektheaterprojecten waaronder het autobiografische drieluik De Weg – De Grens – Schoppenvrouw, Pierrot Lunaire 2.0, La Voix Humaine FaceTime en Het Orakel (gebaseerd op gedichten van Eva Gerlach en Sasja Janssen en Via Crucis van F. Liszt).

Ekaterina over haar connectie met Mozart en Canteloube.

In dit programma komen twee jeugdromen van Ekaterina Levental uit, het uitvoeren van twee iconische werken: een van Mozarts bekendste concertaria's 'Ch'io mi scordi di te' en 'Chants d'Auvergne' van Canteloube.

In zijn **concertaria** vraagt Mozart om extreme gevoelens te tonen binnen een kort tijdsbestek: vertwijfeling, pijn, verdriet, intimiteit, eenzaamheid en vastberadenheid. Van de zangeres vraagt hij virtuositeit, veel inlevingsvermogen en een grote technische beheersing. Voor Ekaterina staat deze aria symbool voor veranderlijkheid, flexibiliteit, souplesse en vastberadenheid, middelen waarmee je je dromen kunt najagen.

'**Chants d'Auvergne**' is een zeer kleurrijke en beeldende compositie, die op wonderbaarlijke wijze verbinding weet te leggen tussen publiek en uitvoerder. Omdat het werk gebaseerd is op volksmelodieën zorgt het voor veel herkenning bij het publiek. Canteloube creëert zo een wereld vol fantasie en speelsheid, een genot voor uitvoerders én luisteraars. Het plezier die deze compositie weet op te roepen is altijd een grote inspiratiebron geweest voor Ekaterina, voor wie het communiceren met haar publiek centraal staat.

125 jaar Francis Poulenc

In het jaar 2024 is het 125 jaar geleden dat Francis Poulenc werd geboren. Ter gelegenheid hiervan werd dit programma samengesteld. En natuurlijk mag Wolfgang Amadeus Mozart, de favoriete componist van Poulenc, in dit programma niet ontbreken. Van hem klinkt het Kwintet KV 452. Dit meesterwerk is waarschijnlijk de mooiste muziek die, samen met het Kwintet opus 16 van Beethoven, ooit werd geschreven voor blazers en piano. Poulenc ging zelfs zo ver dat hij beweerde dat hij, na het beluisteren van muziek van Wagner, 'zijn oren spoelde met muziek van Mozart'.

Als er één ding typerend is voor de muziek van Francis Poulenc is het wel een naadloos samengaan van een neoclassicistische houding – tot uitdrukking komend in een voorliefde voor vormen uit de barok en het classicisme – en een smaakvol 'esprit français'. In dit programma zijn van hem opgenomen de fluitsonate, de klarinetsonate, het Trio voor hobo, fagot en piano en de Elegie voor hoorn en piano. En natuurlijk mag in dit programma het Sextuor voor de complete bezetting van het Hexagon Ensemble niet ontbreken. De componist voltooide het stuk in 1932, maar herzag het zeven jaar later grondig. In deze partituur belijdt Poulenc opnieuw zijn grote liefde voor blaasinstrumenten. En wat houden wij als spelers van al deze werken! Dit programma is onmiskenbaar een feestje voor iedere Hexagon-musicus. neoclassicistische houding – tot uitdrukking komend in een voorliefde voor vormen uit de barok en het classicisme – en een smaakvol 'esprit français'. In dit programma zijn van hem opgenomen de fluitsonate, de klarinetsonate, het Trio voor hobo, fagot en piano en de Elegie voor hoorn en piano. En natuurlijk mag in dit programma het Sextuor voor de complete bezetting van het Hexagon Ensemble niet ontbreken. De componist voltooide het stuk in 1932, maar herzag het zeven jaar later grondig. In deze partituur belijdt Poulenc opnieuw zijn grote liefde voor blaasinstrumenten. En wat houden wij als spelers van al deze werken! Dit programma is onmiskenbaar een feestje voor iedere Hexagon-musicus.

Programma

Francis Poulenc (1899-1963)

Uit sonate voor fluit en piano opus 164 (1957)

-deel 1, Allegro malinconico.

-deel 2, Cantilena

Uit sonate voor klarinet en piano opus 184 (1962)

-deel 2, Romanza

-deel 3, Allegro con fuoco

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Kwintet in Es groot KV 452 (1784)

-Largo-allegro moderato

-Larghetto

-Allegretto

hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Pauze

Francis Poulenc (1899-1963)

Uit Trio opus 43 (1926)

-deel 1, Presto

-deel 2, Andante con moto

hobo-fagot-piano

Francis Poulenc (1899-1963)

Elegie opus 168 (1957)

hoorn-piano

Francis Poulenc (1899-1963)

Sextuor opus 100 (1932/1939)

-Allegro vivace

-Divertissement, andantino

-Finale, prestissimo

fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Van links naar rechts: Johannes Brahms, Wolfgang Amadeus Mozart en Ludwig Thuille

Mozart en geestverwanten

Brahms en Thuille voelden zich meer thuis in de klassieke traditie van hun geniale voorganger Mozart dan in die van hun tijdgenoten Liszt en Wagner. Toch was met name Brahms wel degelijk een vernieuwer. Zijn harmonische vondsten en vooral zijn ritmiek waren erg modern in zijn tijd.

Mozart's Pianoconcert nr. 11 in F groot KV 413 is het tweede in een reeks van drie vroege concerten die hij schreef in het najaar van 1782 in Wenen. In ditzelfde jaar ging trouwde hij met zijn Constanze en overleed zijn vroegere leermeester Johann Christian Bach. In het pianoconcert KV 413, geschreven in een galante stijl, is de invloed van Johann Christian Bach op een aantal momenten nog hoorbaar. Toch toont het genie van Mozart zich in de overgang van een galante stijl naar plotselinge prikkelende harmonieën en abrupte wisselingen naar mineur. Het Hexagon Ensemble voert dit concert uit in een fraaie bewerking van Guido Schäfer voor piano solo, fluit, hobo, klarinet, fagot en hoorn.

Met de reus **Johannes Brahms** komen we bij de meesterlijke Variaties op een thema van Joseph Haydn. Brahms laat hierin horen hoe groot zijn belangstelling was voor de variatie-vorm. In zijn kamermuziek en zijn symfonieën was deze in 1833 geboren componist de belangrijkste opvolger van Beethoven. Maar de genoemde Variaties op het bekende Sint Anthony koraal op. 56a was oorspronkelijk geen kamermuziekwerk, maar een orkestwerk. Hoewel Brahms ook een versie schreef voor twee piano's. Na veel gedegen onderzoek blijkt langzamerhand dat het thema niet van Haydn afkomstig is. Lange tijd is het toegeschreven aan Ignaz Pleyel, maar ook dat blijkt achteraf niet te kloppen. Hoe het ook zij, Brahms heeft zijn opus 56a prachtig geschreven voor blazers en zo wordt de bewerking voor het Hexagon Ensemble een bijna orkestrale ervaring. Het arrangement is van de hand van David Walter.

En dan is daar **Ludwig Thuille**, de componist die inmiddels grotendeels in de vergetelheid is geraakt. Hij was een voetnoot in de biografie van zijn jeugdvriend Richard Strauss, met wie hij al in de jaren 1870 bevriend raakte. In zijn eigen tijd was Thuille een gewaardeerd componist. Zijn eerste muziekonderwijs kreeg hij van zijn vader, maar gezien zijn grote talent kwam hij snel terecht bij Joseph Rheinberger en werd in München een van de grondleggers van de neue Münchner Schule. Componisten als Ernest Bloch en Walter Braunfels behoorden tot zijn leerlingen. Thuille stierf vrij plotseling in 1907, maar had inmiddels wél samen met Rudolf Louis een handboek over harmonieleer voltooid dat nog lange tijd in gebruik zou blijven. De muzikale ontwikkeling in zijn oeuvre, van traditioneel naar een meer vrije vorm, is goed te horen in zijn Sextet in Bes uit 1889. Thuille schreef zijn vriend Richard Strauss over het ontstaan van dit werk en hoezeer hij worstelde met de voortgang. Toen zijn opus 6 dan eindelijk gereed was, zorgde Strauss voor de première, waar Thuille zelf de pianopartij speelde. Het publiek reageerde enthousiast en dat kwam niet in de laatste plaats door het energieke en

optimistische karakter van de muziek. De briljante finale moet de componist het gevoel hebben gegeven dat hij met dit Sextet inderdaad een nieuwe weg was ingeslagen. Het Hexagon Ensemble nam dit werk op cd op.

Programma

Johannes Brahms (1833-1897)

Variationen über ein Thema von Haydn op. 56a (1873) Arr. David Walter

fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Pianoconcert in F groot nr. 11 KV 413 (1782) Arr. Guido Schäfer

-allegro

-larghetto

-Tempo di Menuetto

piano solo-fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn

Pauze

Ludwig Thuille (1861-1907)

Sextet opus 6 in Bes groot (1889)

-allegro moderato

-larghetto

-Gavotte: andante, quasi allegretto

-Finale: vivace

fluit-hobo-klarinet-fagot-hoorn-piano